

Bölüm 1

ANAYASA HUKUKUNUN BİLGİ KAYNAKLARI¹

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin Yayınevi, 2011, 2 Cilt (32+973; 32+1040 s.) www.anayasa.gen.tr/ahgt.htm

“Anayasa hukukunun bilgi kaynakları”² anayasa hukuku kurallarının bulunacağı yerleri ve bunların kapsamı hakkında bilgi edinilecek belgeleri ifade eder. Anayasa hukukunun başlıca bilgi kaynakları şunlardır:

I. ANAYASALAR

Şüphesiz anayasa hukukunun bilgi kaynakları arasında en önemlisi anayasalardır. Doğal olarak bir anayasal meseleyle karşılaşıldığında yapılması gereken ilk şey, o konuda anayasada bir kural olup olmadığına bakmaktır.

A. TÜRK ANAYASALARI

Türk anayasalarının bilgi kaynakları resmî kaynaklar ve özel kaynaklar olarak iki gruba ayrılabilir.

1. Resmî Kaynaklar.- Resmî kaynaklar arasında *Düstur* ve *TBMM Tutanak Dergisi* ve *Resmî Gazete* yer alır. Bunların en önemlisi *Resmî Gazete*dir. Resmî Gazete, Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü tarafından Ankara’da yayımlanmaktadır. Gazete bayilerinde satılmaz. Resmî Gazete kural olarak gündüzdür; ancak bazen acele yayınlanması lazım gelen bir metin için aynı gün ikinci bir sayı daha çıkarılır. Buna “mükerrer sayı” denir. *Resmî Gazetenin* 27 Haziran 2000 tarihinden bu yana olan sayılarına ücretsiz olarak <http://rega.basbakanlik.gov.tr> adresinden ulaşılabilmektedir. 1997-2000 yılları arasındaki sayılara ücretli bir site olan <http://www.rega.com.tr> adresinden ulaşılabilir ve bu sitede arama yapabilirsiniz.

1. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz.: Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Metodolojisi*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 1999, s.27-54.

2. Genel olarak hukukun bilgi kaynakları konusunda bkz.: Yaşar Karayalçın ve Aynur Yongalık, *Hukukta Öğretim-Kaynaklar-Metod: Problem Çözme*, Ankara, BTHAE Yayınları, Yedinci Baskı, 2008, s.82 vd.

2. Özel Kaynaklar: Anayasa Derlemeleri.- Resmî kaynakların dışında birçok özel kişinin yaptığı anayasa derlemeleri de vardır. Bunların içinde en önemli ikisi şunlardır:

1. Suna Kili ve Şeref Gözübüyük, *Türk Anayasa Metinleri*, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Üçüncü Baskı, 2006, 390 s. (Bu derleme 1808'den bu yana bütün Türk anayasalarını ve anayasal belgelerini içermektedir).
2. Server Tanilli, *Anayasalar ve Siyasal Belgeler*, İstanbul, Cem Yayınevi, 1976, 670 s. (Bu derleme 1808'den bu yana bütün Türk anayasalarını [1982 Anayasası hariç] ve anayasal belgelerini ve keza bazı yabancı anayasaları içermektedir).

İnternette Anayasalar.- Türk anayasa metinlerine internet üzerinden pek çok adresten ulaşılabilir. Örneğin 1808Sened-i İttifakından günümüze anayasa ve anayasal belgelere www.anayasa.gen.tr'den ulaşılabilir. 1982 anayasasının metnine ise çeşitli sitelerden ulaşılabilir. Resmî metne mevzuat bilgi sisteminden (http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.aspx?Mevzuat_Kod=1.5.2709&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0) ulaşılabilir. 1982 Anayasası metnine TBMM'nin internet sitesinden (<http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>) de ulaşılabilir.

B. YABANCI ANAYASALAR

Türkçe.- Maalesef Dünya anayasalarının Türkçe olarak derlendiği yeni tarihli bir kaynak yoktur. Bununla birlikte, bazı ülkelerin Anayasalarını içeren şu iki eski derleme vardır:

1. Server Tanilli, *Anayasalar ve Siyasal Belgeler*, İstanbul, Cem Yayınları, 1976, 668 s. (Bu kaynaktaki A.B.D., Fransa, İtalya, Almanya, İsviçre, SSCB, Çin, Cezayir Anayasalarını bulabilirsiniz. Ancak 1976 tarihli olan bu kaynaktaki Anayasalardan bazıları yürürlükten kalkmış, diğerlerinde de önemli değişiklikler yapılmıştır).
2. Yaşar Gürbüz, *Anayasalar*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1981, 493 s. (Bu kaynaktaki A.B.D., Almanya, Fransa, İtalya, Çin, SSCB, Çin, Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyeti, Cezayir ve Kolombiya Anayasalarını bulabilirsiniz. Ancak 1981 tarihli olan bu kaynaktaki Anayasalardan bazıları yürürlükten kalkmış, diğerlerinde de önemli değişiklikler yapılmıştır).
3. Abdurrahman Eren ve Alesker Aleskerli (der.), *Yeni Anayasalar: Bağımsız Devletler Topluluğu ve Baltık Cumhuriyetleri*, Ankara, TİKA Yayınları, 2005, 715 s. (Onbeş devletin anayasası var).
4. Hasan Tunç (der.), *Türkiye'ye Komşu Devletlerin Anayasaları*, Ankara, Asil Yayın, 2008, 315 s.) (Dokuz devletin anayasası var).

Yabancı Dilde.- Dünya anayasalarının tamamına İngilizce olarak şu iki kaynaktan ulaşmak mümkündür:

1. Amos J. Peaslee, *Constitutions of Nations*, The Hague, Martinus Nijhoff, Dorothy Peaslee Xydis tarafından hazırlanan üçüncü baskı, (Cilt I: "Africa", 1965; Cilt II: "Asia, Australia and Oceana", 1966; Cilt III: "Europe", 1968; Cilt IV: "Americas", 1970).
2. Rainer Grote ve Rudiger Wolfrum (Ed.), (Editor Emeritus: Gisbert H. Flanz), *Constitutions of the Countries of the World*, New York, Oceana Publications, OUP, 1971'den Beri Devamlı Gözden Geçirilen ve Güncelleştirilen, Değişir Yapraklı Yayın, 20 Cilt. ISBN: 978-0-379-00467-0 (<http://www.oup.com/>).

İnternette Yabancı Anayasalar.- İnternet sayesinde yabancı anayasaların son metinlerine ulaşma sorunu artık ortadan kalkmıştır. İnternette her ülkenin anayasasının İngilizce veya bu anayasasının orijinal dilindeki metnine kolayca ulaşılabilir. Aşağıdaki sitelerden değişik ülkelerin anayasalarının İngilizce metinlerine ulaşılabilir:

1. **ICL: International Constitutional Law (A. Tschentscher):** <http://www.servat.unibe.ch/icl/index.html>
2. **"Constitution Finder"** (John Paul Jones, The T.C. Williams School of Law, University of Richmond): <http://confinder.richmond.edu/>
3. **CODICES:** <http://codices.coe.int> (CODICES > Constitutions > English) (Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu tarafından hazırlanan bu veritabanından Avrupa Konseyi üye ülkelerinin anayasa metinlerinin İngilizce ve ya Fransızca çevirilerine ulaşılabilir.)
4. **Constitution Society - National Constitutions:** <http://www.constitution.org/cons/natlcons.htm>
5. **Constitutions of Countries of the World** (Editors: Rainer Grote ve Rudiger Wolfrum; Editor Emeritus: G.H. Flanz, Ed., Oceana Law): <http://www.oceanalaw.com/>; <http://www.oup.com/online/us/law/oceanalaw/#ccwo> (188 devletin anayasasını içermektedir. Ücretlidir).

II. ANAYASA MAHKEMELERİ KARARLARI

Anayasa hukukunun bilgi kaynaklarının ikincisi anayasa mahkemeleri kararlarıdır. Bir anayasal mesele hakkında, ilgili ülkenin anayasasında kural yoksa, o konuda o ülkenin anayasa mahkemesinin kararlarına bakmak gerekir.

Çeşitli ülkelerin anayasa mahkemesi kararlarını bulmak için o ülkenin anayasa mahkemesinin web sitesine bakmak en uygun çözümdür. Çeşitli ülkelerin anayasa mahkemelerinin web sitelerinin linklerine Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun sitesinden ulaşılabilir (http://www.venice.coe.int/site/dynamics/N_court_links_ef.asp?L=E).

CODICES.- Avrupa Konseyine üye devletlerin ve keza Amerika, Afrika, ve Asya'daki bazı devletlerin Anayasa Mahkemelerinin ve Anayasa

Mahkemesiyle eşdeğerdeki mahkemelerin verdiği önemli kararların İngilizce tam veya özet çevirilerine Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu tarafından hazırlanan CODICES (<http://www.codices.coe.int/NXT/gateway.dll?f=templates&fn=default.htm>) veritabanından ulaşılabilmektedir (Özet çevirilere: CODICES > Precise / Decisions abregées >; tam metin çevirilere: CODICES > Full texts - Textes integraux >).

Frankofon Ülkeler Anayasa Mahkemesi Kararları.- Fransızca'yı kullanan 41 ülkenin Anayasa Mahkemesinin kararlarına şu veritabanından ulaşılabilir: ACCPUF (*Association des Cours constitutionnelles ayant en partage l'usage du français*): <http://www.accpuf.org>.

Çeşitli ülkelerin anayasa mahkemelerinin en önemli kararlarının İngilizce özet çevirilere ve bu kararlarla ilgili yorum ve açıklamalara İngilizce yazılmış bazı karşılaştırmalı anayasa hukuku kitaplarından ulaşmak mümkündür. Örneğin:

Vicki C. Jackson ve Mark Tushnet, *Comparative Constitutional Law*, New York, Foundation Press, İkinci Baskı, 2006, 1776 s.

Norman Dorsen, Michel Rosenfeld, Andras Sajó ve Susanne Baer (Eds.), *Comparative Constitutionalism; Cases and Materials*, St. Paul, MN, Thomson-West, 2003, 1383 s.

Michael Louis Corrado, *Comparative Constitutional Review: Cases and Materials*, Durham, NC, Carolina Academic Press, 2005, 243 s.

1. Türk Anayasa Mahkemesi Kararları.- Türk Anayasa Mahkemesi kararları *Resmî Gazetede* ve *Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisinde* bulunabilir. Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisinin ilk sayısı 1964 yılında yayınlanmıştır. 27'nci sayısından sonraki sayıların çoğunluğu iki cilde ayrılmıştır. En son olarak, içinde 2007 yılının kararlarının bulunduğu 44'üncü sayısı yayınlanmıştır. Bu Dergiye atıf genellikle şöyledir: Anayasa Mahkemesi, 18 Ocak 2007 Tarih ve E.2005/32, K.2007/3 Sayılı Karar, *AMKD*, Sayı 44, Cilt 1, s.377-500. Üniversite Kütüphanelerinde bu dergi genellikle bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin 1961-1987 yılları arasındaki kararları hakkında şu değişir yapraklı dört ciltlik derlemeyi de zikretmek gerekir: Mustafa S. Aykonu ve E. Aydın Özkul (Haz.), *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 1987 (4 Cilt). Türk Anayasa Mahkemesi kararlarına <http://www.anayasa.gov.tr> adresinde bulunan Anayasa Mahkemesinin resmî internet sitesindeki "kararlar bilgi bankası"ndan ulaşmak mümkündür (<http://www.anayasa.gov.tr/general/kararbilgibank.asp>). 2000 yılından sonra yayınlanan Anayasa Mahkemesi kararlarına Resmî Gazeteden (<http://rega.basbakanlik.gov.tr>) de ulaşılabilir. Anayasa Mahkemesi kararlarına "Kazancı İçtihat Bilgi Bankası (www.kazanci.com)"ndan da ulaşılabilir ve bu kararlarda arama yapılabilir (Ücretlidir).

Türk Anayasa Mahkemesinin belli başlı kararlarının İngilizce özet çevirilerine Venedik Komisyonunun CODICES (<http://www.codices.coe.int/>) veritabanından (CODICES > Precis / Decisions abregees > English > Europe > Turkey) ulaşılabilmektedir.

2. Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi Kararları.- Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi (*Supreme Court of the United States*; www.supremecourtus.gov) kararları, *Government Printing Office* (Washington, D.C.) tarafından yayınlanan ve U.S. şeklinde kısaltılan *United States Reports*'ta bulunmaktadır. Bu kaynağa atıf usulü şöyledir: 354 U.S. 298. İlk rakam cilt numarasına, son rakam ise sayfa numarasına işaret eder. Amerikan Yüksek Mahkemesi kararlarına internet aracılığıyla şu adreslerden ulaşılabılır: www.supremecourtus.gov/opinions/opinions.html; <http://www.findlaw.com/casecode/supreme.html>; <http://supct.law.cornell.edu/supct/>

Resim 1.1: *United States Reports* Ciltleri
(<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Unitedstatesreports.jpg>)

3. Fransız Anayasa Konseyi Kararları.- Fransız Anayasa Konseyi (*Conseil constitutionnel*) kararları Fransız Resmî Gazetesinde (*Journal officiel*) yayınlanmaktadır. Keza kararlar, Anayasa Konseyi tarafından yılda bir kez yayınlanan *Recueil des décisions du Conseil constitutionnel*'de de bulunmaktadır. Fransız Anayasa Konseyi kararlarına internet üzerinden de ulaşmak mümkündür. Bu kararlara Fransız Anayasa Konseyinin web sitesinden (<http://www.conseil-constitutionnel.fr>) ulaşılabılır (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/general/decision.htm>). Aynı kararlara ve keza Fransız mevzuatına <http://www.legifrance.gouv.fr> ve <http://www.journal-officiel.gouv.fr> adreslerinden de ulaşmak mümkündür. Fransa'da çok tanınmış bir Anayasa Konseyi kararları derlemesi de vardır: Louis Favoreu ve Loïc Philip (avec collaboration de P. Gaia, R. Ghevontian, F. Mélin-Soucramanien, A. Roux) *Les grandes décisions du Conseil constitutionnel*, Paris, Dalloz, Onbeşinci Baskı, 2009, 1065 s.

Fransız Anayasa Konseyinin belli başlı kararlarının İngilizce özet çevirilerine Venedik Komisyonunun CODICES (<http://www.codices.coe.int/>) veritabanından (CODICES > Precis / Decisions abregees > English > Europe > France) ulaşılabilmektedir. Yine Konseyin bazı örnek kararlarının İngilizce çevirilerine kendi web sitesinin İngilizce kısmından (Homepage > Case law) ulaşılabilmektedir (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/case-law/case-law.25743.html>).

4. Alman Federal Anayasa Mahkemesi.- Alman Federal Anayasa Mahkemesi (*Bundesverfassungsgericht*) kararları *Sammlung der Entschei-*

dungen des Bundesverfassungsgerichts'de bulunabilir. Bu yayın *BverfGE* şeklinde kısaltılmaktadır. Alman Anayasa Mahkemesi kararlarına Almanca olarak www.bundesverfassungsgericht.de'den ulaşılabilir.

Federal Anayasa Mahkemesinin bazı kararlarının veya kararlar hakkındaki basın açıklamalarının İngilizce çevirilerine Mahkemenin resmî internet sitesinin İngilizce kısmından ulaşılabilir (http://www.bundesverfassungsgericht.de/en/index.html). Yine Mahkemenin belli başlı kararlarının İngilizce çevirilerine Venedik Komisyonunun CODICES (http://www.codices.coe.int/) veritabanından ulaşılabilir (Özetler için: CODICES > Precis / Decisions abregees > English > Europe > Germany; tam metin çeviriler için: CODICES > Full texts - Textes integraux > Europe / Europe > Germany / Allemagne > English / Anglais >).

Federal Alman Anayasa Mahkemesi içtihatları konusunda çok bilinen şu İngilizce kaynağı özellikle zikretmek gerekmektedir: Donald D. Kommers, *The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany*, Durham, Duke University Press, İkinci Baskı, 1997, 648 s.

5. İtalyan Anayasa Mahkemesi Kararları.- İtalyan Anayasa Mahkemesi kararları *Giurisprudenza costituzionale* isimli süreli yayında bulunabilir. Bu yayın 1990 yılına kadar Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi tarafından izlenmiştir. İtalyan Anayasa Mahkemesi hakkında <http://www.cortecostituzionale.it> adresinde bulunan siteden bilgi edinilebilir.

Federal Anayasa Mahkemesinin bazı kararlarının veya kararlar hakkındaki basın açıklamalarının İngilizce çevirilerine Mahkemenin resmî internet sitesinin İngilizce kısmından ulaşılabilir (www.cortecostituzionale.it/versioni_in_lingua/english_version.asp). Yine Mahkemenin belli başlı kararlarının İngilizce çevirilerine Venedik Komisyonunun CODICES (<http://www.codices.coe.int/>) veritabanından ulaşılabilir (Özetler için: CODICES > Precis / Decisions abregees > English > Europe > Italy; tam metin çeviriler için: CODICES > Full texts - Textes integraux > Europe / Europe > Italy / Italie > English / Anglais >).

***

Şu iki eserde yabancı anayasa yargısı organlarının önemli kararları yıllık olarak özetlenmektedir:

- *Annuaire international de justice constitutionnelle* (Paris, Economica ve Presses universitaires d'Aix-Marseille, 1985'ten beri. En son 2008 sayısı çıkmıştır). *Groupe d'Etudes et de recherches sur la justice constitutionnelle* (Centre de Louis Favoreu) tarafından hazırlanan bu içtihat derlemesinde belli başlı ülkelerin anayasa yargısı organlarının verdiği önemli kararların yıllık özetleri bulunmaktadır.

- *Bulletin on Constitutional Case-Law / Bulletin de jurisprudence constitutionnelle* (Strasbourg, European Council, Venice Commission / Conseil de l'Europe, Commission de Venise). Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu tarafından çıkarılan bu bültende Avrupa Konseyine üye ülkelerin anayasa yargısı organları tarafından verilen önemli kararların özeti bulunmaktadır. İngilizce ve Fransızca olarak yayınlanmaktadır.

Ayrıca çeşitli anayasa hukuku dergilerinde çeşitle ülkelerin anayasa mahkemelerinin verdiği kararlar hakkında yapılmış karar tahlillerine (*case notes*) rastlanabilir. Bu açıdan İngilizce şu iki dergiyi zikretmek gerekir: *International Journal of Constitutional Law* ve *European Constitutional Law Review*.

III. BİLİMSEL ESERLER

Anayasa hukuku genel esaslarının üçüncü bilgi kaynağı bilimsel eserlerdir. Bilimsel eserler genel eserler, monografiler ve makaleler olarak üç grup altında toplanabilir. “Genel eserler”, anayasa hukukunun bütünü hakkında bilgi verirler. Monografiler anayasa hukuku alanında belirli bir konuyu derinlemesine inceleyen kitaplardır. Örneğin hükümet sistemleri hakkında yazılmış bir kitap, bir monografidir. Makaleler ise belirli bir konu hakkında yazılmış ve bir monografi teşkil etmeyecek uzunlukta kısa inceleme yazıdır. Makaleler dergilerde yayınlanır.

A. GENEL ESERLER

Anayasa hukukunun üçüncü bilgi kaynağı anayasa hukuku alanında yazılmış bilimsel eserlerdir. Anayasa hukuku alanında Türkiye’de, Fransa’da, ABD’de ve diğer bazı ülkelerde yayınlanmış başlıca genel eserler şunlardır:

1. Türkiye’de

Aşağıya sadece anayasa hukukunun genel esasları değil, Türk anayasa hukuku kitapları da alınmıştır.

- ALDIKAÇTI (Orhan), *Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası*, İstanbul, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Dördüncü Baskı, 1982, 410 s.
- ARMAĞAN (Servet), *Türk Esas Teşkilât Hukuku*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1979, 404 s.
- ARSLAN (Zühtü), *Anayasa Teorisi*, Ankara, Seçkin yayınları, 2005, 295 s.
- ATAR (Yavuz), *Türk Anayasa Hukuku*, Konya, Mimoza, Beşinci Baskı, 2009, 400 s.
- ARSEL (İlhan), *Anayasa Hukuku: Demokrasi*, Ankara, Doğu Matbaacılık, 1964, 248 s.
- ARSEL (İlhan), *Türk Anayasa Hukukunun Umumi Esasları* (Birinci Kitap: Cumhuriyetin Temel Kuruluşu), Ankara, Mars Matbaası, 1965, 471 s.

- BAŞGİL (Ali Fuat), *Esas Teşkilat Hukuku: Türkiye Siyasî Rejimi ve Anayasa Prensipleri* (Cilt I, Fasikül I), İstanbul, Baha Matbaası, 1960, 272 s.
- ÇAĞLAR (Bakır), *Anayasa Bilimi: Bir Çalışma Taslağı*, İstanbul, BFS Yayınları, 1989, 332 s.
- ÇAVUŞOĞLU (Naz), *Anayasa Notları*, İstanbul, Beta, 1997, 232 s.
- DAL (Kemal), *Türk Esas Teşkilât Hukuku*, Ankara, Bilim Yayınları, İkinci Baskı, 1986, 304 s.
- ERDOĞAN (Mustafa), *Anayasal Demokrasi*, Ankara, Siyasal Kitabevi, Altıncı Baskı, 2004, 380 s.
- ERDOĞAN (Mustafa), *Anayasa Hukuku*, Ankara, Orion Yayınları, 5. Baskı, 2009, 342 s.
- EROĞUL (Cem), *Anatüzeğe Giriş ("Anayasa Hukukuna Giriş")*, Ankara, İmaj Yayıncılık, Onuncu Baskı, 2009, 394 s.
- ESEN (Bülent), *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1971, 156 s.
- ESEN (Bülent Nuri), *Anayasa Hukuku: Genel Esaslar*, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1970, 616 s.
- GİRİTLİ (İsmet) ve SARMAŞIK (Jale), *Anayasa Hukuku*, İstanbul, Der Yayınları, 1998, 244 s.
- GÖREN (Zafer), *Anayasa Hukukuna Giriş*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2006, 597 s.
- GÖZLER (Kemal), *Anayasa Hukukuna Giriş: Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, Ondördüncü Baskı, 2009, 392 s.
- GÖZLER (Kemal), *Türk Anayasa Hukuku*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2001, 1071 s.
- GÖZLER (Kemal), *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, Yedinci Baskı, 2009, 653 ss.
- GÖZÜBÜYÜK (A. Şeref), *Anayasa Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Onbeşinci Baskı, 2008, 460 s.
- KABOĞLU (İbrahim Ö.), *Anayasa Hukuku Dersleri*, İstanbul, Legal Yayıncılık, Dördüncü Baskı, 2009, 436 s.
- KUBALI (Hüseyin Nail), *Anayasa Hukuku Dersleri*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1971, 533 s. (Eski baskılar: *Esas Teşkilat Hukuku Dersleri*, İstanbul, 1943; *Devlet Ana Hukuku Dersleri*, İstanbul, 1946; *Anayasa Hukukunun Genel Esasları ve Siyasî Rejimler*, İstanbul, 1965).
- KÜRKÇÜER, (Orhan Melih), *Esas Teşkilât Hukuku*, Ankara, Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi, Üçüncü Baskı, 1966, 240 s.
- ÖZÇELİK (Selçuk), *Esas Teşkilat Hukuku Dersleri, Birinci Cilt: Umumî Esaslar*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1982, 325 s.
- ÖZÇELİK (Selçuk), *Esas Teşkilat Hukuku Dersleri, İkinci Cilt: Türkiye'nin Siyasî rejimi ve Müesseseleri*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1976, 305 s.
- ÖZER (Attila), *Anayasa Hukuku: Genel İlkeler*, Ankara, Turhan Kitabevi, Üçüncü Baskı, 2009, 286 s.

- RUMPF (Christian), *Türk Anayasa Hukukuna Giriş*, Ankara, 1995, 201 s.
- SABUNCU (Yavuz), *Anayasaya Giriş*, Ankara, İmaj Yayıncılık, Onbirinci Baskı, 2007, 403 s.
- SOYSAL (Mümtaz), *Anayasaya Giriş*, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1969, 293 s.
- SOYSAL (Mümtaz), *100 Soruda Anayasanın Anlamı*, İstanbul, Gerçek Yayınevi, Onbirinci Baskı, 1997, 281 s.
- TANÖR (Bülent) ve YÜZBAŞIOĞLU (Necmi), *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*, İstanbul, Beta Yayınları, Dokuzuncu Baskı, 2009, 534 s.
- TANİLLİ (Server), *Devlet ve Demokrasi: Anayasa Hukukuna Giriş*, İstanbul, Adam Yayınları, 2000, 653 s.
- TEZİÇ (Erdoğan), *Anayasa Hukuku*, İstanbul, Beta, Onüçüncü Baskı, 2009, 475 s.
- TİKVEŞ (Özkan), *Teorik ve Pratik Anayasa Hukuku*, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1982, 529 s.
- TUNAYA (Tarık Zafer), *Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku*, İstanbul, Araştırma, Eğitim, Ekin Yayınları, Beşinci Baskı, 1982, 688 s.
- TUNÇ (Hasan), *Anayasa Hukukuna Giriş*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 1999, 225 s.
- TUNÇ (Hasan) ve BİLİR (Faruk), *Anayasa Hukuku*, Ankara, Gazi Kitabevi, 2005, 194 s.
- TUNÇ (Hasan), BİLİR (Faruk) ve YAVUZ (Bülent), *Anayasa Hukuku*, Ankara, Asil, 2009, 280 s.
- TURHAN (Mehmet), *Anayasal Devlet*, Ankara, Naturel, Üçüncü Baskı, 2004, 262 s.
- TÜZEL (Sadık), *Anayasa Hukuku*, İzmir, Ege Üniversitesi İktisadî ve Ticarî Bilimler Fakültesi Yayınları, Üçüncü Baskı, 1969, 397 s.
- YAYLA (Yıldızhan), *Anayasa Hukuku Ders Notları*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1985, 182 s.

- *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Yılda Bir Kez (Bu yayın Anayasa Mahkemesinin kuruluş yıldönümü münasebetiyle yılda bir kere Nisan ayında düzenlenen sempozyumlarda sunulan bildiri metinlerini kapsamaktadır. Türk anayasa hukukunun önemli bir kaynağı hâline gelmiştir. En son 25'inci cildi yayınlanmıştır (2008 yılı bildiri metinlerini içermektedir). Söz konusu yayının bütün ciltlerine ücretsiz olarak <http://www.anayasa.gov.tr/general/anayasayargisi.asp> adresinden ulaşmak mümkündür).

- Yukarıdaki kitaplara şu üç “pratik kur” kitabını da eklemek gerekir:

- ODER (Bertil Emrah) ve KANADOĞLU (O. Korkut), *Aktif Öğrenme İçin Anayasa Hukuku Pratik Çalışmaları*, İstanbul, Beta Yayınları, İkinci Baskı, 2008, 370 s.
- TUNÇ (Tunç), BİLİR (Faruk) ve YAVUZ (Bülent), *Anayasa Hukuku Uygulamaları*, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, Üçüncü Baskı, 2008, 468 s.
- TURHAN (Mehmet) ve GÜVEN (Serhat), *Anayasa Hukuku Pratik Çalışmaları*, Ankara, Naturel, 2005, 276 s.

2. Fransa'da

a) 1950 Öncesi (Klasikler):

- BARTHÉLEMY (Joseph) ve DUEZ (Paul), *Traité de droit constitutionnel*, Paris, Dalloz, 1933, 955 s (Tıpkı Basım: Economica, 1985; Collection "Les introuvables" des Editions Panthéon-Assas, 2004).
- CARRÉ DE MALBERG (Raymond), *Contribution à la théorie générale de l'Etat*, Paris, Sirey, 1922 (Tıpkı Basım: CNRS, 1962) (2 Cilt). (c.I: 837 s.; c.II, 638 s.)
- DUGUIT (Léon), *Traité de droit constitutionnel*, Paris, Ancienne librairie fontemoing, İkinci Baskı, 1921-1925 (5 Cilt). (c.III, Üçüncü Baskı, 1928, 856; c.IV, 1924, İkinci Baskı, 932 s.; c.V: İkinci Baskı, 1925, 703 s.)
- DUGUIT (Léon), *Manuel de droit constitutionnel*, Paris, Ancienne librairie fontemoing, E. de Boccord, Dördüncü Baskı, 1923, 605 s.
- ESMEİN (Adhémar), *Éléments de droit constitutionnel français et comparé*, (Henry Nézard Tarafından Gözden Geçirilmiş Sekizinci Baskı), Paris, Sirey, Cilt I, 1927, 648 s.; Cilt II, 1928, 725 s.
- HAURIOU (Maurice), *Précis de droit constitutionnel*, Paris, Sirey, İkinci Baskı, 1929, (Tıpkı Basım: C.N.R.S., Paris, 1965), 759 s.
- LAFERRIÈRE (Julien), *Manuel de droit constitutionnel*, Paris, Editions Domat-Montchrestien, İkinci Baskı, 1947, 1112 s.
- VEDEL (Georges), *Droit constitutionnel*, Paris, Sirey, 1949, (Tıpkı Basım, 1989, G. Carcasson ve O. Duhamel Tarafından Sunulan Tekrar Yayın, Dalloz, 2002), 616 s.

a) 1950 Sonrası (Modern Eserler)

- ARDANT (Philippe) ve MATHIEU (Bertrand), *Institutions politiques et droit constitutionnel*, Paris, LGDJ, Yirmibirinci Baskı, 2005, 623 s.
- CADART (Jacques), *Institutions politiques et droit constitutionnel*, Paris Economica, Üçüncü Baskı, 1990, 2 Cilt.
- CADOUX (Charles), *Droit constitutionnel et institutions politiques*, (Cilt I : Théorie générale des institutions politiques), Paris, Cujas, Dördüncü Baskı, 1995, 408 s.
- CARCASSON (Guy), *La Constitution*, Paris. Seuil, Altıncı Baskı, 2004, 432 s.
- CHAGNOLLAUD (Dominique), *Droit constitutionnel contemporain: (Tome 1 : Théorie générale - Les régimes étrangers)*, Paris, Dalloz, Altıncı Baskı, 2009, 457 s.
- CHAGNOLLAUD (Dominique), *Droit constitutionnel contemporain (Tome 2: Le régime politique français)*, Armand Colin, Dördüncü Baskı, 2005, 443 s.
- CHAGNOLLAUD (Dominique), *Droit constitutionnel contemporain, Tome 2: L'héritage constitutionnel et politique de la France (1789-1958)*, Paris, Dalloz, İkinci Baskı, 2007, 413 s.
- CHANTEBOUT (Bernard), *Droit constitutionnel*, Paris, Dalloz, Yirmialtıncı Baskı, 2009, 594 s.
- COHENDET (Marie-Anne), *Droit constitutionnel*, Paris, Montchrestien, Dördüncü Baskı, 2008, 535 s.

- CONSTANTINESCO (Vlad) ve PIERRÉ-CAPS (Stéphane), *Droit constitutionnel*, Paris, Presses Universitaires de France, Themis droit public, İkinci Baskı, 2006, 564 s.
- DEBBASCH (Charles), PONTIER (Jean-Marie), BOURDON (Jacques) ve RICCI (Jean-Claude), *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Paris, Economica, Dördüncü Baskı, 2001, 1033 s.
- DUHAMEL (Olivier) *Droit constitutionnel et politique*, Paris, Seuil, 1994, 896 s.
- DUVERGER (Maurice), *Le système politique français*, Paris, P.U.F., Yirmibirinci Baskı, 1996, 616 s.
- FABRE (Michel Henry), *Principes républicains de droit constitutionnel*, Paris, L.G.D.J., Dördüncü Baskı, 1984, 515 s.
- FAVOREU (Louis) *et al.*, *Droit constitutionnel*, Paris, Dalloz, Onikinci Baskı, 2009, 1069 s.
- FRANCK (Claude), *Droit constitutionnel*, Paris, PUF, Coll. Themis, 2001, 512 s.
- GICQUEL (Jean) ve GICQUEL (Jean-Eric) *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Paris, Montchrestien, Yirmiiüçüncü Baskı, 2009, 792 s.
- GUILLENCHMİDT (Michel de), *Droit Constitutionnel et Institutions Politiques*, Paris, Economica, İkinci Baskı, 2008, 493 s.
- HAMON (Francis) ve TROPER (Michel), *Droit constitutionnel*, Paris, L.G.D.J., Otuzbirinci Baskı, 2009, 914 s.
- JACQUE (Jean Paul), *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Paris, Dalloz, Coll. Mementos, Yedinci Baskı, 2008, 240 s.
- JEANNEAU (Benoît), *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Paris, Dalloz, Coll. Mementos, Sekizinci Baskı, 1991.
- LECLERCQ (Claude), *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Paris, Litec, Onuncu Baskı, 1999, 657 s.
- LAVROFF (Dmitri Georges), *Le droit constitutionnel de la Ve République*, Paris, Dalloz, Üçüncü Baskı, 1999, 1100 s.
- MATHİEU (Bertrand) ve VERPEAUX (Michel), *Droit constitutionnel*, Paris, PUF, Coll. Droit fondamental, 2004, 928 s.
- OLİVA (Eric), *Droit constitutionnel*, Paris, Dalloz, Altıncı Baskı, 2007, 467 s.
- PACTET (Pierre) MELİN-SOUCRAMANİEN (Ferdinand), *Droit constitutionnel*, Paris, Armand Colin, Yirmisekizinci Baskı, 2009, 628 s.
- PORTELLİ (Hugues), *Droit constitutionnel*, Paris, Dalloz-Sirey, Sekizinci Baskı, 2009, 416 s.
- PRÉLOT (Marcel) ve BOULOUİS (Jean), *Institutions politiques et droit constitutionnel*, Paris, Dalloz, Onbirinci Baskı, 1990.
- ROUSSEAU (Dominique) ve VIALA (Alexandre), *Droit constitutionnel*, Paris, Montchrestien, 2004, 480 s.
- TURPIN (Dominique), *Droit constitutionnel*, Paris, P.U.F., Beşinci Baskı, 2007, 946 s.
- ZOLLER (Elisabeth), *Droit constitutionnel*, Paris, PUF, İkinci Baskı, 1999, 642 s.
- Bunlara bir de sözlük eklemek gerekir: DUHAMEL (Olivier) ve MENY (Yves), (der.), *Dictionnaire constitutionnel*, Paris, PUF, 1992, 1112 s.
- Fransız anayasa hukuku hakkında İngilizce olarak şu kaynak vardır: John Bell, *French Constitutional Law*, Oxford, Oxford University Press, 1995, 400 s.

3. A.B.D.'de

- BARRON (Jerome A.) ve DIENES (C. Thomas), *Constitutional Law*, St. Paul, MN, Thomson West, Altıncı Baskı, 2005, 683 s.
- CHEMERINSKY (Erwin), *Constitutional Law: Principles And Policies*, (Introduction to Law Series), New York, Aspen Publishers, Üçüncü Baskı, 2006, 1328 s.
- EMANUEL (Steven L.), *Constitutional Law (Emanuel Law Outlines)*, New York, Aspen Publishers, Yirmialtıncı Baskı, 2008, 772 s.
- FISHER (Louis), *American Constitutional Law*, Durham, N.C. Carolina Academic Press, Beşinci Baskı, 2003, 1172 s.
- FISHER (Louis) ve Katy Harriger, *American Constitutional Law: Volume One, Constitutional Structures: Separated Powers and Federalism*, Durham, N.C., Carolina Academic Press, Sekizinci Baskı, 2009, 534 s.
- FISHER (Louis) ve Katy Harriger, *American Constitutional Law: Volume Two, Constitutional Rights: Civil Rights And Civil Liberties*, Durham, N.C., Carolina Academic Press, Sekizinci Baskı, 2009, 708 s.
- STONE (Geoffrey R.) *et al.*, *Constitutional Law*, New York, Aspen Publishers, Inc., Altıncı Baskı, 2009, 1776 s.
- LOWI (Theodore J.) *et al.* *American Government: Power and Purpose*, New York, W.W. Norton&Company, Onuncu Baskı, 2008, 708 s.
- MASON (Alpheus Thomas) ve STEPHENSON (Donald Grier), *American Constitutional Law: Introductory Essays and Selected Cases*, New Jersey, Prentice Hall, Onbeşinci Baskı, 2007, 768 s.
- NOWAK (John), ROTUNDA (Ronald D.) ve NOWAK (John E.), *Constitutional Law (Hornbook Series)*, St. Paul, Minn., West Publishing Co., Yedinci Baskı, 2004, 1652 s.
- SULLIVAN (Kathleen M.) ve GUNTHER (Gerald), *Constitutional Law*, Foundation Press, Onaltıncı Baskı, 2007, 1460 s.
- STEPHENS (Otis H.) SCHEB (John M.), *American Constitutional Law*, Belmont, CA, Wadsworth Publishing, Üçüncü Baskı, 2003, 960 s.
- STEPHENS (Otis H.) SCHEB (John M.), *American Constitutional Law, Volume I: Sources of Power and Restraint*, Belmont, CA, Wadsworth Publishing, Dördüncü Baskı, 2007, 432 s.
- STEPHENS (Otis H.) SCHEB (John M.), *American Constitutional Law, Volume II: Civil Rights and Liberties*, Belmont, CA, Wadsworth Publishing, Dördüncü Baskı, 2007, 656 s.
- SHANOR (Charles), *American Constitutional Law: Structure and Reconstruction; Cases, Notes and Problems*, St. Paul, MN, Thomson-West, Üçüncü Baskı, 2006, 909 s.
- MASSEY (Calvin R.), *American Constitutional Law: Powers and Liberties*, Gaithersburg, MD., Aspen LawPublishers, Üçüncü Baskı, 2009, 1249 s.
- TRIBE (Laurence H.), *American Constitutional Law*, New York, Foundation Press, 2000, c.I, 1470 s.
- WILSON (James Q.) ve DİLULLİO (John J.), *American Government: Institutions and Policies*, Boston, New York, Houghton Mifflin Co., Doku-zuncu Baskı, 2004, 614+74 s.

4. İngiltere’de

- ALLEN (Michael) ve THOMPSON (Brian), *Cases and Materials on Constitutional and Administrative Law*, Oxford, Oxford University Press, Dokuzuncu Baskı, 2008, 800 s.
- BARENDET (Eric) *Introduction to Constitutional Law*, Oxford, Oxford University Press, 1998, 214 s.
- BARNETT (Hilaire A.), *Constitutional and Administrative Law*, London, Routledge-Cavendish Publishing Ltd., Yedinci Baskı, 2008, 912 s.
- BRADLEY (Anthony W.) ve EWING (Keith D.), *Constitutional and Administrative Law*, London, Longman, Onüçüncü Baskı, 2002, 960 p.
- DE SMITH (S.A.) ve BRAZIER (Rodney), *Constitutional and Administrative Law*, London, Penguin Books, Altıncı Baskı, 1989, 756 s.
- HOOD PHILLIPS (Owen) ve JACKSON (Paul), *Constitutional and Administrative Law*, London, Sweet & Maxwell, Sekizinci Baskı, 1997, 984 s.
- PUNET (R.M.), *British Government and Politics*, Cambridge, Gower Publishing Company, Dördüncü Baskı, 1985, 557 s.
- YARDLEY (D.C.M.), *Introduction to Constitutional and Administrative Law*, London, LexisNexis UK, 1995, 224 p.

5. Belçika’da

- WIGNY (Pierre), *Droit constitutionnel: principes et droit positif*, Bruxelles, Bruylant, 1952, 2 Cilt, 947 s.
- DELPÉRÉE (Francis), *Le droit constitutionnel de la Belgique*, Bruxelles, Bruylant, 2000, 1050 s.
- DELPÉRÉE (Francis), *Le système constitutionnel de la Belgique*, Bruxelles, Larcier, 1999, 342 s.
- UYTTENDAELE (Marc), *Precis de droit constitutionnel belge*, Bruxelles, Emile Bruylant, 2001, 986 s.

6. İsviçre’de

- AUBERT (Jean-François), *Traité de droit constitutionnel suisse*, Neuchâtel, Editions Ides et Calendes, 1967.
- THÜRER (Daniel), AUBERT (Jean-François) ve MÜLLER (Jörg Paul) (Ed.), *Verfassungsrecht der Schweiz: Droit constitutionnel suisse*, Zürich, Schulthess Verlag, 2001.
- AUER (Andreas), MALINVERNI (Giorgio) ve HOTTELIER (Michel), *Droit constitutionnel suisse*, Berne, Staemfli Editions SA 2000, (c.I: L’Etat; c.II: Les droits fondamentaux)
- FLEINER (Thomas), MİSİC (Alexander) ve TEOPPERWEİN (Nicole), *Swiss Constitutional Law*, The Hague, Kluwer Law International (Berne, Stmpfli Publishers), 2005, 306 s.

7. İtalya’da

- BİSCARETTİ Dİ RUFFIA (Paolo), *Diritto costituzionale*, Napoli, Jovene Editore, Onbeşinci Baskı, 1989.

8. Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku

- CAPPELLETTI (Mauro) ve COHEN (William), *Comparative Constitutional Law*, Indianapolis, New York, The Bobbs-Merril Company, 1979, 628 s.
- CORRADO (Michael Louis), *Comparative constitutional review: Cases and Materials*, Durham, NC, Carolina Academic Press, 2005, 243 s.
- GREWE (Constance) ve RUIZ FABRİ (Hélène), *Droit constitutionnels européens*, Paris, PUF, 1995, 661 s.
- JACKSON (Vicki C.) ve TUSHNET (Mark), *Comparative Constitutional Law*, New York, Foundation Press, İkinci Baskı, 2006, 1776 s.
- DORSEN (Norman), ROSENFELD (Michel), SAJO (Andras) ve BAER (Susanne) (Eds.), *Comparative Constitutionalism; Cases and Materials*, St. Paul, MN, Thomson-West, 2003, 1383 s.
- HERINGA (Aalt Willem) ve Philipp Kiiver, *Constitutions Compared: An Introduction to Comparative Constitutional Law (Ius Commune Europaeum)*, Antwerpen (Belçika), Intersentia, İkinci Baskı, 2009, 315 s.
- MURPHY (Walter F.) & TANENHAUS (Joseph) (trans. & eds.), *Comparative Constitutional Law: Cases and Commentaries*, St. Martin's Press, 1977.
- PRAKKE (Lucas) ve Constantin Kortman, *Constitutional Law of 15 EU Member States*, Deventer, Kluwer, 2004, 979 p
- VERGOTTİNİ (Giuseppe de), *Diritto costituzionale comparato*, Padova, CEDAM, 1999, 1091 s.

9. Karşılaştırmalı Politika ve Devlet Sistemleri

- ALMOND (Gabriel A.), POWELL (G. Bingham), DALTON Russel J.) ve STROM (Kaare), *Comparative Politics Today: A World View*, Update, Pearson Longman, Sekizinci Baskı, 2003, 832 s.
- BLONDEL (Jean), *Comparative Government*, London, New York, Prentice Hall, İkinci Baskı, 1995, 418 s.
- CHARLTON (Roger), *Comparative Government*, London, Logman, 1986, 204 s.
- CURTİS (Michael) (ed.), *Introduction to Comparative Government*, New York, Harper Collins, Üçüncü Baskı, 1993, 639 s.; Longman, Beşinci Baskı, 2002, 640 s.
- GUCHET (Y.) (Der.), *Les systèmes politiques des pays de l'Union européenne*, Paris, A. Colin, 1994.
- HAGUE (Rod), HARROP (Martin) ve BRESLİN (Shaun), *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Houndmilles, Palgrave Macmillan Press, Dördüncü Baskı, 2001, 336 s.
- BALE (Tim), *European Politics: A Comparative Introduction*, Houdmills, Palgrave Macmillan, 2005, 293 s.

B. MONOGRAFİLER

Anayasa hukukunu bütünüyle inceleyen sistematik eserlerin aksine, monografiler bu hukuk dalındaki sadece bir konuyu derinlemesine inceler. Bu

tür eserler, inceledikleri konunun ince ayrıntılarına kadar iner. Yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, eskiden mevcut olan doçentlik tezleri ve profesörlük takdim çalışmaları monografik nitelikte eserlerdir. Anayasa hukuku alanında yazılmış monografilerinin bir listesini yapmak mümkün değildir. Burada monografilere örnek olsun diye eski ve yeni sadece birkaç monografi zikrediyoruz:

- BAHÇECİ (Barış), *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türkiye’de Devlet Başkanının Veto Yetkisi*, Ankara, Yetkin, 2008.
- ESEN (Selin), *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türkiye’de Olağanüstü Hâl Rejimi*, Ankara, Adalet, 2008.
- GÖZLER (Kemal), *Devlet Başkanları: Bir Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku İncelemesi*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2001.
- HAKYEMEZ (Yusuf Şevki), *Militan Demokrasi Anlayışı*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2000.
- KANADOĞLU (O. Korkut), *Anayasa Mahkemesi*, İstanbul, Beta Yayınları, 2004.
- KARAMUSTAFAOĞLU (Tunçer), *Yasama Meclislerini Fesih Hakkı*, AÜHF Yayınları, 1982.
- KUZU (Burhan), *Olağanüstü Hal Kavramı ve Türk Anayasa Hukukunda Olağanüstü Hal Rejimi*, İstanbul, Kazancı Yayınları, 1993.
- METİN (Yüksel), *Anayasanın Yorumlanması*, Ankara, Asil Yayın Dağıtım, 2008.
- ONAR (Erdal), *İsrail’in Kendine Özgü Bir Hükûmet Sisteminden Eskisine Geri Dönüşü*, Ankara, 2003.
- ÖZBUDUN (Ergun), *Parlâmenter Rejimde Parlâmentonun Hükûmeti Mura-kabe Vasıtaları*, Ankara, AÜHF Yayınları, 1962.
- ŞAHBAZ (İbrahim), *Yarı-Doğrudan Demokrasi kurumu olarak Referandum ve Türkiye*, Ankara, Yetkin, 2006.
- ŞİMŞEK (Oğuz), *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, İstanbul, Beta, 2008.
- TUNÇ (Hasan), *Karşılaştırmalı Anayasa Yargısı*, Ankara, Yetkin Yayınları, 1997.
- TURHAN (Mehmet), *Hükûmet Sistemleri*, Ankara, Gündoğan Yayınları, 2. Baskı, 1993.
- ULUŞAHİN (Nur), *Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi*, Ankara, Yetkin Yayınları, 1999.
- YAVUZ (Bülent), *Parlamentar Hükümet Sisteminde ve 1982 Anayasasında Başbakan*, Ankara, Asil, 2008, 306 s.
- YAZICI (Serap), *Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemleri*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

C. MAKALELER: DERGİLER (SÜRELİ YAYINLAR)

Makaleler, monografi gibi sadece tek bir konuyu inceleyen ama monografiden çok daha kısa (örneğin 20-30 sayfa) olan çalışmalardır. Makaleler bilimsel ve meslekî dergilerde yayınlanırlar. Burada anayasa hukukunun genel

esasları alanında yazılmış bütün makalelerin listesini yapmak haliyle imkân-sızdır. Aşağıda sırf örnek oluşturması için birkaç makale sıralanmıştır:

- Servet Armağan, “Dünya Devletleri Anayasalarında Lâiklik Prensibinin Düzenlenişi, *Yeni Türkiye*, Yıl 4, Sayı 22, Temmuz-Ağustos 1998, s.732-741.
- Meltem Dikmen-Caniklioğlu, “Seçim Sistemlerinin Siyasî İstikrarın Sağlanmasındaki Rolü”, *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 1999, Cilt 16, s.17-44.
- Mustafa Erdoğan, “Avrupa Birliği Anayasalarında Devletin Temel Nitelikleri”, *Liberal Düşünce*, no 23, Yaz 2001, s.29-35.
- Yusuf Şevki Hakyemez, “Temel Hak ve Özgürlüklerde Objektif Sınır Kavramı ve Düşünce Özgürlüğünün Objektif Sınırları”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 57, No 2, 2002, s.17-40.
- Christian Rumpf, “Ölçülülük İlkesi ve Anayasa Yargısındaki İşlevi”, *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 1993, Cilt 10, s.25-48.
- Mehmet Turhan, “Anayasacılık Açısından Çoğunluk İlkesi” *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 50, No 1-2, 1995, s.401-414.

Dergiler.- Makaleler, “dergiler”de yayınlanır. O nedenle anayasa hukuku makalelerinin yayınlandığı dergileri bilmek gerekir. Anayasa hukuku alanında makalelerin bulunabileceği başlıca Türkçe, Fransızca ve İngilizce dergiler şunlardır:

1. Türkçe

Türkiye’de *Anayasa Yargısı* ve *Yasama Dergisi*’nde anayasa hukuku alanına giren makaleler yayınlanmaktadır.

- *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Yılda Bir Kez (Bu yayın Anayasa Mahkemesinin kuruluş yıldönümü münasebetiyle yılda bir kere Nisan ayında düzenlenen sempozyumlarda sunulan bildiri metinlerini kapsamaktadır. Türk anayasa hukukunun önemli bir bilgi kaynağı hâline gelmiştir. En son 22’nci cildi yayınlanmıştır. Son ciltlere <http://www.anayasa.gov.tr/ayargi.htm> adresinden ulaşmak da mümkündür).

- *Yasama Dergisi*, Ankara, Yasama Derneği Yayını, 3 Aylık. TBMM yasama uzmanlarının kurduğu Yasama Derneği tarafından 2006 yılında çıkarılmaya başlanmıştır. En son 11’nci sayısı (Ocak-Nisan 2009) çıkmıştır. Dergide yayınlanan makalelere ücretsiz olarak http://www.yasader.org/web/yasama_dergisi/yasama_dergisi.html adresinden ulaşılabilir. Bir anayasa hukuku dergisinin olmadığı ülkemizde, bu dalın bir alt dalı olan yasama hukuku konusunda dergi çıkarılması başlı başına bir başarı örneğidir. Bu derginin sürekli olarak çıkmasını diliyoruz.

Türkiye’de yukarıdaki iki süreli yayın dışında sırf anayasa hukukuna özgü konuları içeren bir dergi yoktur. Anayasa hukuku alanındaki makaleler, genel hukuk, yahut siyasal bilim, hatta kamu yönetimi dergilerinde yayınlanmaktadır.

- Amme İdaresi Dergisi (İçindekiler: <http://www.todaie.gov.tr/tkutuphane2.asp>)
 Ankara Barosu Dergisi (Tam Metin: <http://www.ankarabarusu.org.tr/Siteler/1944-2006/> den ulaşılabilir)
 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Tam Metin: <http://auhf.ankara.edu.tr/auhfd/>).
 Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Tam Metin: <http://www.politics.ankara.edu.tr/eski/dergi/>)
 Erzincan Üniversitesi (eski Atatürk Üniversitesi) Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi (Tam Metin: <http://hukuk.ercincan.edu.tr/dergi/>).
 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Tam Metin: <http://web.deu.edu.tr/hukuk/egitimogretim/hfd.htm>)
 Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Tam Metin: http://hukuk.erciyes.edu.tr/hukuk_dergi.html)
 Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İçindekiler: <http://hukukgsu.edu.tr/tr/yayinlar/hukuk/>)
 Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
 (<http://www.hukuk.gazi.edu.tr/?kategori=Nw-->)
 İnsan Hakları Yıllığı (<http://www.todaie.gov.tr/tkutuphane2.asp>)
 İstanbul Barosu Dergisi (Tam Metin: <http://www.istanbulbarosu.org.tr/yayinlar/BaroDergileri/BaroDergisi.asp>)
 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Tam metin: <http://www.hukuk.selcuk.edu.tr/dergi/derad.htm>)
 Türkiye Barolar Birliği Dergisi (Tam Metin: <http://www.barobirlik.org.tr/yayinlar/dergi/>)
 Terazi: Aylık Hukuk Dergisi (İçindekiler: <http://www.terazi.com.tr/>)
 Legal Hukuk Dergisi (İçindekiler: http://www.legal.com.tr/urun_dergiler.asp#dergi1)
 Yasa Hukuk Dergisi
 Kazancı Hukuk Dergisi (İçindekiler: <http://www.kazancidergisi.com/index.php>)

Maalesef yukarıda saydığımız dergilerinin çoğunluğu düzenli aralıklarla çıkmamaktadır. Yukarıda sayılan akademik dergilerin yanında *Türkiye Günlüğü* (www.turkiyegunlugu.net), *Birikim* (www.birikimdergisi.com/birikim/), *Toplum ve Bilim* (www.birikimdergisi.com/birikim/toplumbilim.aspx), *Yeni Türkiye* (www.yeniturkiye.com), *Liberal Düşünce* (www.liberte.com.tr/), gibi kitapçılarda ve bazen gazete bayilerinde satılan, uzman olmayan okuyucu kitlesine hitap eden dergilerde de doğrudan veya dolaylı olarak anayasa hukukunu ilgilendiren makalelere rastlanabilir. Bunlara son yıllarda çıkan *Güncel Hukuk*, *HPD*, *Günüşiği Hukuk Dergisi*, *Yeni Hukuk* gibi “popüler”

aylık hukuk dergilerini de eklemek gerekir. Bunlarda da zaman zaman anayasa hukukunu ilgilendiren kısa makaleler bulunmaktadır.

2. Fransızca

Revue du droit public et de science politique en France et à l'étranger, (RDP), İki aylık. (Paris, LGDJ/Montchrestien). (1894'ten beri, iki aylık). (Münhasıran anayasa hukuku değil, kamu hukuku dergisidir. Ancak yüksek oranda anayasa hukuku makalesi yayınlanır).

Revue française de droit constitutionnel (RFDC), (Paris, PUF). (1990'dan beri, Yılda dört sayı).

Pouvoirs: Revue d'études constitutionnelles et politiques (Paris, Seuil, PUF). (Kısaca *Pouvoirs* şeklinde anılır) (1977'den beri). (<http://www.revue-pouvoirs.fr/>)

Annuaire international de justice constitutionnelle (Paris, Economica ve Presses universitaires d'Aix-Marseille, 1985'ten beri. Yıllık).

3. İngilizce

International Journal of Constitutional Law (I.CON). (<http://icon.oxfordjournals.org/>). 2003'ten beri. Yılda dört sayı. *New York University School of Law için Stanford University Libraries' HighWire Press* yardımıyla *Oxford University Press* tarafından yayınlanıyor. Makale metinlerine *Oxford Journals Online* (<http://www3.oup.co.uk/ijclaw/>) veritabanından ulaşılabilir. Bu veritabanına pek çok üniversite kütüphanesi abonedir.

European Constitutional Law Review (EuConst) 2005'ten Beri. Yılda üç sayı. W. T. Eijsbouts *et al.* tarafından yayınlanıyor Amsterdam, Hollanda. T.M.C. Asser Pres tarafından dağıtım yapıyor. ISSN: 1574-0196. Dergiye *Cambridge Journal Online* (<http://journals.cambridge.org/action/displayJournal?jid=ECL>) veritabanından ulaşılabilir.

European Public Law Journal. 1995'ten Beri. The Institute of European Public Law at the Law School, Hull University (<http://www.hull.ac.uk/law/pubs/eplj.html>) için Kluwer tarafından yılda dört sayı olarak yayınlanıyor. İçindekiler listelerine <http://www.kluwerlawonline.com/toc.php?area=Journals&mode=bypub&level=4&values=Journals--European+Public+Law> adresinden ulaşılabilir. Makalelerin tam metinlerine <http://atoz.ebsco.com/> veritabanından ulaşılabilir. Bu veritabanına pek çok üniversite kütüphanesi abonedir.

Review of Constitutional Studies / Revue d'études constitutionnelles. 1993'ten Beri. Yılda İki Sayı. Law Centre, University of Alberta, Edmonton, Canada tarafından yayınlanıyor. Sayıların içindekiler listesine ve makalelerin özetlerine <http://www.law.ualberta.ca/centres/ccs/publications/journals/reviewconstitutionalstudies.php> den ulaşılabilir.

Constitutional Forum constitutionnel. 1989'dan Beri. Yılda Dört Sayı. Law Centre, University of Alberta, Edmonton, Canada tarafından yayınlanıyor.

yor. Derginin içindekiler listesine şu adresten ulaşılabilir:

<http://www.law.ualberta.ca/centres/ccs/publications/journals/constitutionalforum.php>.

University of Pennsylvania Journal of Constitutional Law (U. PA. J. CONST. L.). 1997'den Beri. Yılda Dört Sayı. University of Pennsylvania Law School, Philadelphia, tarafından yayınlanmaktadır. Tam metinlerine ücretsiz olarak <http://www.law.upenn.edu/journals/conlaw/> den ulaşılabilir.

Constitutional Commentary. 1984'ten Beri. Yılda Üç Sayı. The University of Minnesota Law School tarafından yayınlanıyor. İçindekiler listelerine <http://www.law.umn.edu/constcom/index.html> den ulaşılabilir. Makalelerin tam metinleri <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=aph&jid=CUY> veri tabanından temin edilebilir.

Hastings Constitutional Law Quarterly. 1972'den Beri. Yılda Dört Sayı. UC-Hastings College of the Law tarafından yayınlanıyor. Sayıların içindekiler listesine ve makale özetlerine <http://www.uchastings.edu/clq/> den ulaşılabilir.

Yukarıdaki dergilerin tam metinleri *HeinOnline* (<http://heinonline.org>) veritabanında da bulunmaktadır. Bu veritabanına Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi IP'leri üzerinden ulaşılabilir (http://kutuphane.ankara.edu.tr/yardim_pdf/Hein_Online.pdf). (http://kutuphane.ankara.edu.tr/e_kutuphane_1.html)

Yukarıdaki anayasa hukuku dergilerinin dışında İngilizce çıkan çeşitli hukuk fakültesi dergilerinde yığınla anayasa hukuku makalesi yayınlanmaktadır. Örneğin *Arizona Law Review*, *California Law Review*, *Cambridge Law Journal*, *Columbia Law Review*, *Duke Law Journal*, *Emory Law Journal*, *Florida Law Review*, *Harvard Law Review*, *McGill Law Journal*, *Michigan Law Review*, *Stanford Law Review*, *UCLA Law Review*, *Virginia Law Review*, *Washington Law Review* vs. Bu dergilerin ve daha pek çok hukuk dergisinin tam metinlerine *HeinOnline* (<http://heinonline.org/HOL/CurrentJournals>) veritabanından ulaşılabilir.

III. İNTERNET KAYNAKLARI

Aşağıdaki internet sitelerinden anayasa hukuku hakkında çeşitli bilgiler edinilebilir.

1. Türkçe

a) “**Türk Anayasa Hukuku Sitesi**” (www.anayasa.gen.tr).- Kemal Gözler tarafından hazırlanan bu sitede, Türk anayasa metinleri, yabancı anayasa metinleri için linkler, anayasa hukuku alanındaki bazı kanun metinleri, yerli ve yabancı yüksek mahkeme kararlarını bulmak için linkler, anayasa hukuku alanında yazılmış kitap ve makale listeleri ve bazı kitap ve makalele-

rin tam metinleri bulunmaktadır. Keza bu sitede anayasa hukukunun belli başlı konuları kısaca olsa da işlenmektedir.

b) “Yaşayan Anayasa” (www.yasayananayasa.ankara.edu.tr).- Bu site Levent Gönenç, Ozan Ergül ve Ersoy Kontacı tarafından hazırlanmaktadır. Türk Anayasa pratiği alanındaki güncel gelişmeler bu siteden izlenebilir.

2. Yabancı Dilde

Yabancı dilde hazırlanmış pek çok anayasa hukuku sitesi vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

ICL: International Constitutional Law (A. Tschentscher): <http://www.servat.unibe.ch/law/icl/>

The Constitution Society: <http://www.constitution.org>

The American Constitution Society: www.americanconstitutionsociety.org/

International Association of Constitutional Law: <http://www.iacl-aicd.org/>

Centre for Constitutional Studies (Alberta-Canada): <http://www.law.ualberta.ca/centres/ccs/>

Constitutional Law Center: <http://www.megalaw.com/top/constitutional.php>

Constitutional Law - Yahoo: <http://dir.yahoo.com/Government/law/constitutional/>

CataLaw: Legal Topics: Constitutional Law: <http://www.catalaw.com/topics/Constitutional.shtml>

The 'Lectric Law Library *Lawclopedia's* Constitutional Law & Rights: <http://www.lectlaw.com/tcon.htm>

LIJ: An Overview of Constitutional Law: www.law.cornell.edu/topics/constitutional.html

CODICES: <http://codices.coe.int> (Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu veritabanı).

Droit constitutionnel critique (Olivier Camy): www.droitconstitutionnel.net/

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org>; Wikipedia genel bir ansiklopedi olmasına rağmen, anayasa hukuku ile ilgili pek çok konu hakkında oldukça doyurucu ve güvenilir bilgiler vardır. Türkçe versiyonu: [Wikipedi: http://tr.wikipedia.org/](http://tr.wikipedia.org/)

Anayasa Mahkemesi Siteleri:

ABD Yüksek mahkemesi: <http://www.supremecourtus.gov/>

Alman Federal Anayasa Mahkemesi:

<http://www.bundesverfassungsgericht.de/>

Avusturya Anayasa Mahkemesi: <http://www.vfgh.gv.at/>

Fransız Anayasa Konseyi: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

İspanyol Anayasa Mahkemesi: <http://www.tribunalconstitucional.es/>

İtalyan Anayasa Mahkemesi: <http://www.cortecostituzionale.it/index.htm>

Türk Anayasa Mahkemesi: <http://www.anayasa.gov.tr>

Avrupa Konseyi Üye Ülkeleri Anayasa Mahkemeleri: CODICES: <http://codices.coe.int>

ACCPUF Association des Cours constitutionnelles ayant en partage l'usage du français (Dünya'da Fransız dilini kullanan 41 ülkenin anayasa mahkemelerinin kararları): <http://www.accpuf.org>

IV. KAYNAK ARAMA VE TEMİN ETME³

Kaynak tarama ve temin etmeyi kitaplar ve makaleler arasında ayırarak incelemek gerekir.

A. KİTAP ARAMA VE TEMİN ETME

1. Arama

Kitap arama, kütüphane kataloglarına bakılarak yapılır. Kataloglar 1990'lı yıllara kadar karton fişler üzerinde tutulurdu ve bu fişler çekmece-lerde yazar adına veya kitap adına göre alfabetik olarak sıralanırdı. Okuyucu aradığı kitabı bu çekmecelere bakarak bulurdu. 1990'lardan sonra kataloglar bilgisayar ortamında tutulmaya başlanmıştır. Okuyucu, bilgisayardaki kataloğa girerek yazar adı, kitap adı, konu vs. kutularına istenilen bilgileri yazar ve o kitap kütüphanede varsa kitabın tam adı ve bulunduğu yer (numarası) ortaya çıkar. Kütüphanelerde bilgisayar ortamında tutulan kataloglarda kitap aramak için çoğunlukla kütüphaneye de gitmeye gerek yoktur. Zira bu katalogların çoğuna internet aracılığıyla *online* olarak ulaşılabilmektedir. Dolayısıyla kütüphaneye gitmeden, kütüphanelerde (hatta başka şehirlerdeki ve başka ülkelerdeki kütüphanelerde) internet üzerinden kaynak taraması yapılabilmektedir. *Online* kaynak taraması yapılabilecek en önemli yerli ve yabancı kütüphanelerin isimleri ve internet adresleri şöyledir:

a) Yabancı Kütüphaneler

ABD Kongre Kütüphanesi (*Library of Congress*): <http://www.loc.gov>; Burada *online* katalog taraması için: <http://catalog.loc.gov/>

İngiliz Kütüphanesi (*The British Library*): <http://www.bl.uk>. Burada *online* katalog taraması için: <http://blpc.bl.uk/>

Fransız Millî Kütüphanesi (*Bibliothèque nationale de France*): <http://www.bnf.fr>. Burada *online* katalog taraması için: <http://catalogue.bnf.fr/>

b) Türk Kütüphaneleri

Millî Kütüphane: <http://www.mkutup.gov.tr>

Kitap Tarama: <http://www.mkutup.gov.tr/veritabani.html>

Makale Tarama: <http://194.27.216.4/cgi-bin/WebObjects/Makale>

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi: <http://www.tbmm.gov.tr/kutuphane.htm>

ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı: www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/sbvt/

3. Bu konuda bilgi edinmek için bkz. Gözler, *Anayasa Hukukunun Metodolojisi*, op. cit., s.55-67.

Ankara Üniversitesi Kütüphaneleri: <http://www.ankara.edu.tr/kutuphane/>
A.Ü. Hukuk ve SBF Kütüphanelerinde Arama: <http://papyrus.ankara.edu.tr/web/catalog/search.php>

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kütüphanesi: http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/kitap_arama.htm

Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: <http://bliss.gazi.edu.tr>

Koç Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: <http://www1.ku.edu.tr/main/library/>

Bilkent Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: <http://bliss.bilkent.edu.tr>

Anadolu Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: <http://kybele.anadolu.edu.tr/>

Uludağ Üniversitesi Merkez Kütüphanesi: <http://kybele.uludag.edu.tr/>

2. Temin Etme

Aradığınız kitap bulunduğunuz yerdeki kütüphanede varsa, onu kütüphaneden ödünç alabilirsiniz (Bazı kütüphaneler öğrencilere ödünç kitap vermez). Kitabın tamamına değil, birkaç sayfasına ihtiyaç duyulursa sadece o sayfaların fotokopisi yaptırılabilir. Maalesef ülkemizdeki üniversite kütüphaneleri fakirdir. Pek çok üniversitemizin kütüphanesinde piyasada bulunan pek çok baskı yapmış Türk anayasa hukuku kitapları bile yoktur. O nedenle, Türkiye’de öğrencilerin kütüphanelere güvenmemeleri, kendi kitaplıklarını oluşturmaya bakmaları gerekir. Piyasada bulunan kitapları temin etmenin en sağlam yolu onları kitapçılardan satın almaktır. Türkiye’de *online* olarak şu internet sitelerinden kitap satın alınabilir: www.hukukmar.ket.com, www.turhankitabevi.com.tr, www.seckin.com.tr veya www.kitapyurdu.com (Haliyle bu sitelerdeki kitap arama motorları piyasada bulunan kitaplar bakımından kaynak taraması yapmak amacıyla da kullanılabilir). ABD’de yayınlanan ve piyasada bulunan anayasa hukuku kitapları www.amazon.com’dan araştırılabilir ve satın alınabilir. İngiltere’de yayınlanan kitaplar için aynı şey www.amazon.co.uk; Fransa’da yayınlanan kitaplar için www.amazon.fr veya www.fnac.com adreslerinden yapılabilir.

Online Kitaplar.- Bazı klasik kitapların tam metinlerine internet üzerinden ücretsiz olarak ulaşmak mümkündür. Örneğin anayasa hukukuyla ilgili olarak Hobbes, Rousseau, Locke, Machiavelli gibi düşünürlerin eserlerine (İngilizce olarak) aşağıdaki sitelerden ulaşılabilir:

Gutenberg Projesi: <http://www.gutenberg.net/index.shtml>

Virjinya Üniversitesi Kütüphanesi Elektronik Kitap Sayfası: <http://etext.lib.virginia.edu/ebooks/>

Liberty Library of Constitutional Classics: <http://www.constitution.org/liberlib.htm> (*Constitution Society*’nin sitesinde anayasa hukuku alanındaki klasik kitap ve diğer çalışmaların tam metinlerine ulaşılabilir) (Constitution Society’nin sitesinde anayasa hukuku alanındaki klasik kitap ve diğer çalışmaların tam metinlerine ulaşılabilir)

Fransız Klasiklerine Fransızca olarak Fransız Milli Kütüphanesinin *Gallica* veritabanından ulaşılabilir: <http://gallica.bnf.fr/>

Sözlük, Ansiklopedi Gibi *Online* Kaynaklar İçin: Bartleby: <http://www.bartleby.com/>

B. MAKALE ARAMA VE TEMİN ETME

1. Arama

Makale arama, kitap aramaya göre çok daha zordur. Kütüphanelerde kitap katalogları vardır; ama makale katalogları yoktur. Türkiye’de yayınlanan makaleler bakımından makale taraması, Millî Kütüphane tarafından aylık olarak yayınlanan *Türkiye Makaleler Bibliyografyası*’na bakılarak yapılabilir (Bu kaynağa *online* olarak şu adresten ulaşılabilir: <http://tmb.mkutup.gov.tr/cgi-bin/WebObjects/Makale>).

Yabancı makaleler bakımından arama yapmak *Social Science Citation Index* (SSCI) kullanılabilir. SSCI’ya *online* olarak *ISI: Web of Science* (<http://www.isinet.com>) (<http://portal.isiknowledge.com/portal.cgi?DestApp=WOS&Func=Frame>) veritabanından ulaşmak mümkündür. Keza Blackwell Synergy (<http://www.blackwell-synergy.com>), EBSCO Host: (<http://search.epnet.com>), A-to-Z (EbscoHost) (<http://atoz.ebsco.com>), Cambridge University Press (<http://journals.cambridge.org>), HeinOnline: (<http://heinonline.org/>), Kluwer Online (<http://www.kluweronline.com>), Oxford Reference Online (<http://www.oxfordreference.com>), Oxford Journals Online (<http://www3.oup.co.uk/jnls>), Springer Link (<http://link.springer-ny.com>) gibi çeşitli *online* veritabanlarında da makale taraması yapılabilir.

2. Temin Etme

Makaleler dergilerde yayınlanır. Makaleye ulaşmak için içinde bulunduğu derginin hangi kütüphanede bulunduğu saptamak ve ondan sonra o kütüphaneye gidip o dergiyi bulup aranan makalenin fotokopisini yaptırmak gerekir. Piyasada bulunan dergiler satın da alınabilir.

Online Veritabanları.- Çeşitli yabancı dergilerin tam metinlerini içeren çeşitli veritabanları vardır. Bunlar aracılığıyla aranan makalenin tam metnine ulaşmak mümkündür. Ancak bunların çoğunluğu ücretlidir. Bazı üniversite kütüphaneleri bunların bazılarını abonedir. O üniversiteye bağlı bilgisayarlardan bu veritabanlarında makale araştırması yapılabilir ve bulunan makalenin metni indirilebilir. Hukuk alanında dergileri içeren en geniş veri tabanı *Westlaw* (www.westlaw.com) dur. Diğer bir veri tabanı da “*HeinOnline*” (<http://heinonline.org/>)’dır. Her iki veri tabanında da yüzlerce hukuk dergisi bulunmaktadır. Hukukla ilgili makalelerin yayınlandığı çeşitli dergilere aşağıdaki veritabanlarından da ulaşmak mümkündür:

A-to-Z (EbscoHost): <http://atoz.ebsco.com>

Blackwell - Synergy: <http://www.blackwell-synergy.com/>

Cambridge University Press: <http://journals.cambridge.org>

EBSCO Host: <http://search.epnet.com>

Academic Search Premier (EbscoHost): <http://search.epnet.com>
EJS (formerly Ebsco Online): <http://journal.ebsco.com>
JSTOR: www.jstor.org/jstor
Elsevier Science Direct: <http://www.sciencedirect.com/>
HeinOnline: <http://heinonline.org/>
IEEE Xplore: <http://ieeexplore.ieee.org/Xplore/DynWel.jsp>
JSTOR: <http://www.jstor.org/>
Kluwer Online: <http://www.kluweronline.com/>
Oxford Reference Online: <http://www.oxfordreference.com/>
Oxford Journals Online: <http://www3.oup.co.uk/jnls/>
Springer Link: <http://link.springer-ny.com/>
Web of Science-WOS: <http://www.isinet.com/journals/index.html>
<http://atlas.ulakbim.gov.tr/cgi-isi/CIW.cgi>;
Wiley InterScience: <http://www3.interscience.wiley.com/>

DAHA FAZLASI İÇİN

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Metodolojisi*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 1999, s.1-130.

Yaşar Karayalçın ve Aynur Yongalık, *Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod: Problem Çözme*, Ankara, BTHAE Yayınları, Yedinci Baskı, 2008, s.82 vd.

Zeynel Dinler, *Bilimsel Araştırma ve E-Kaynaklar*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 5. Baskı, 2006.

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin Yayınevi, 2011, 2 Cilt (32+973; 32+1040 s.) www.anayasa.gen.tr/ahgt.htm